

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:

Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina . . . . . L 1.000

Letna naročnina . . . . . L 2.000

Letna inozemstvo . . . . . L 3.000

Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XVI. - Stev. 1 (774)

Gorica - četrtek 2. januarja 1964 - Trst

Posamezna številka L. 40

Na pragu v novo leto

Padle so zavese starega leta. Sam Bog ve, kaj vse so pokrile in zagnile za seboj: solze, trpljenje in žalost mnogih znanih ter nepoznanih; greh in posvetno življenje; Bogu zvesto življenje, združeno z žrtvijo in odpovedjo.

V zgodovino so prešle osebnosti kot papež Janez XXIII. in predsednik Kennedy; novo življenje se poraja na razvalinah Skoplja in Longarona; človeštvo se počasi zaveda, da je ena sama velika družina in da se z vojno vse lahko samo zgubi, kar si človek v potrpežljivem grajenju miru postavlja.

Vse je minilo. Križe in upe življenja smo prinesli v novo leto. Vprašujoč je naš pogled, nemirno naše srce ob misli, kaj nam je Bog namenil v novih 366 dneh, ki se kakor spomladni cvet poljske cvetlice počasi odpirajo pred nami.

Se vedno je milijone ljudi na svetu, ki so oropani najosnovnejših pravic človeškega dostojanstva. Se vedno je slišati klice lačnih, nagih in brezdomcev, ki jim je človeška hudobija uničila dom in družino. In še vedno je preveč takih, ki vidijo le svoje koristi, ki hočejo samo uživati, ki izkoriščajo stisko bližnjega, zato da je njim dobro.

Kdo bi se čudil, če je naš korak v novo leto ob pogledu na vse to plašen in negotov?

Naravno je zato, da si ob prvem koraku v novo leto iskreno stisnemo roke in si iz srca voščimo: Srečno in veselo novo leto!

Res, srečno in veselo! Moj Bog, kako sanja človeštvo neprestano o sreči, kako išče veselja, radosti, zabave, pa ostane vse le prazna utvara, sama laž. Ali ni zato res potrebno, da se na pragu novega leta pogovorimo, kje bi našli pravo srečo, da ne bomo ob njegovem zatonu spet razočarani ugotavljali z rimskim cesarjem Titom: »Annus perditus — leto sem zgubil.«

KJE SRECE NI

Nemški pesnik Lenau lepo pravi: »O človeško srce, kaj je tvoja sreča? Nič drugega kot nezavestno rojen trenutek, komaj pozdravljen, pa že izgubljen in nikdar več povrnjen.«

Res, to je sreča — tega sveta. Zato je bolje, če smo si na jasnem danes kakor jutri, da sreča ni v dobrinah te zemlje.

Salomon, ki je veljal za najbolj bogatega, srečnega in modrega kralja svoje dobe, je na kraju svojega življenja potožil: »Čudovita dela sem izvršil, mesta zgradil in vinograde zasejal, z vrtovi in nasadi posejal svoje kraljestvo, srebra in zlata sem na kupe imel, večja so bila moja posestva kot vseh mojih prednikov, ničesar si nisem odrekel, kar je poželelo moje srce, danes pa gledam, da je vse to uničeno kot pena, ki se razprši po morski obali.«

Koliko milijonov ljudi bi lahko danes zapelo isto pesem o iskanju sreče v svetu, ki je ni!

Saj nam je znano, kako išče svet sreče v premoženju, denarju, bogastvu. Imeti avto, televizijski aparat, moderno opremljeno stanovanje. Preživeti počitnice kjer koli, samo da se je reklo, da nisem ostal doma. Saj mnogi vse to dosežejo, pa jim le srce ostane prazno in še naprej vpije po sreči. Kolikokrat so srečnejši zadnji kočarji in občinski reveži kot oni, ki se kopljejo v blagostanju, saj jih prav to izobilje dela naveličano življenja in vodi dostikrat v obup in smrt.

Spet drugi hočejo biti srečni tako, da gojijo lepoto telesa in obraza. Pa morajo kmalu ugotoviti, da rože na licu hitro ovenejo. Življenje je kot črv na korenini drevesa; neprestano gloda na našem telesu. Kmalu se pokažejo gube, posrebrbi se glava, ukrivni se hrbet — že si vržen s ceste življenja.

In so potem taki, ki mislijo, da bodo srečni, če si bodo vse privoščili: zato tekajo od plesišča do zabavišča, kupujejo pornografske knjige in revije, se zatekajo v mrak kino dvoran, kjer vabi napis: mladini izpod 18. leta vstop prepovedan; v

alkoholnih pijačah, v vročih objemih in poljubih, v temnem plašču noči si skušajo najti srečo. Zadnji akordi te pesmi o »sreči« pa izvene potem v ječah, bolnišnicah, norišnicah, ločenih zakonih, v moritvi spočetih, pa ne rojenih otrok, v obupancih, ki si na najbolj gorostasne načine končujejo svoje življenje.

Ze vidimo: kdor si išče srečo na ta način, je ne bo nikdar našel. Vse govorenje o raju na zemlji je le prazno besedičenje, je laž, je prevara.

Kaj torej? Ali res sreče ni? Kaj pa tisto hrepenenje po sreči, ki je v našem srcu? Ali naj mar Bogu očitamo, da je položil v naše srce neko hrepenenje, ki je nedosegljivo?

VIRI PRAVE SRECE

Da, je sreča, ki je večna, neodvisna od sveta, ki jo more dati le Bog. Ta sreča obstoji v miru srca, ki so ga angeli označili v božični noči: »Mir ljudem na zemlji!«, obstoja v miru, ki ga je Kristus oznanil grešnici: »Pojdi v miru!«, obstoji v Jezusovem povabilu: »Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, pa boste našli mir v svojih dušah!«

Res, mir vesti, mir z Bogom, izpolnje-

vanje volje božje, to je edina sreča, edino pravo voščilo za novo leto.

In kako se to srečo doseže?

Prvo pravilo bodi: živi z Bogom in za Boga! Vse trpljenje, vse solze, vse tegobe imajo svoj zadnji vzrok v dejstvu, da je človek zapustil Boga in sam gospodaril svetu.

Drugo pravilo je: spolnjenj zapovedi! »Srečen je oni,« pravi psalmist, »ki se Boga boji in hodi po potih, ki jih je Bog zaznamoval.« Naša edina nesreča je v grehu, naša edina sreča pa v krepostnem življenju, saj v njem najdemo Boga, ki je naša zadnja sreča.

Tretje pravilo pa se glasi: delaj dobro, delaj dela ljubezni! Daj lačnemu kruha, brezdomcu streho, raztrganemu odelo; potolaži žalostnega, opogumi obupanca, prislusni tožbi bolnika; misli na naše dobrodelne ustanove, kot so Alojzijevišče, Zavod sv. Družine; podpri naš slovenski in katoliški tisk; omogoči razvoj naših prosvetno-kulturnih domov; pomagaj misijonom — saj, »karkoli storite najmanjšemu mojih bratov, meni storite!«

Sedaj vemo vse. Zato bodi naše edino novoletno voščilo: »Srečno z Bogom v novo leto, pa bo tudi uspeh imelo!«

— ej —

Posvetovanja ob koncu leta

Zahodni svet je preživel ob koncu leta 1963 neke vrste notranje politične krize, ki se je odražala na raznovrstnih področjih, od političnih do gospodarskih in vojaških vprašanj. To je sicer naravno, da se med svobodnimi državami pojavijo različna mnenja o raznih skupnih mednarodnih problemih, ker je pač to bistvo demokratičnega sistema. Toda težkoče, pred katerimi stojijo sedaj zahodni zavezniki, so se že dalj časa ostvarile in so sedaj tako rekoč prišle na rešeto. Zaradi preglednosti je treba ločiti probleme vojaško-obrambne narave od gospodarsko-financijskih na eni strani ter probleme zahodnih evropskih držav od problemov vse zahodne skupnosti z ZDA na čelu na drugi strani.

Bruseljska pogajanja

V glavnem mestu Belgije so se s sporazumom zaključili usodni trenutki za usodo Skupnega evropskega trga. Sporno vprašanje je bila sprostitev izvora kmetijskih pridelkov med državami SET-a, ki se je nevarno zataknilo zaradi togega zadržanja Francije in Zahodne Nemčije, ki imata v tem sporu glavno vlogo. — Kot znano, pogodba o ustanovitvi Skupnega evropskega trga predvideva sprostitev trgovine tako z industrijskimi kot s kmetijskimi pridelki. Tako so se znatno znižale carine industrijskim predmetom, ki so dosegle tudi 50% znižanja. Toda težave so nastale pri kmetijstvu, ki ga zaradi svoje posebne narave ni bilo mogoče obravnati vzporedno z ostalimi gospodarskimi panogami.

Vprašanje sprostitev kmetijskih pridelkov so najprej skušali rešiti postopno z uvedbo obveznih deležev, ki jih morajo uvoziti nekatere države. Tako so na primer določili, da mora Zahodna Nemčija, ki pridelala doma malo žita, uvoziti gotovo količino francoskega žita, italijanskega vina, riža in podobno. Toda večina držav se teh obveznosti ni povsem držala in zaradi tega so tri glavne države Skupnega evropskega trga (SET-a), Francija, Zahodna Nemčija in Italija, vsaka na svoj način zahtevale, da se to vprašanje uredi.

Najbolj odločna je bila v tem oziru Francija, ki bi rada prodala svoje kmetijske pridelke v okviru SET-a. S tem bi nekako rešila krizo svojega kmetijstva, ki se premetava v težavah zaradi prevelike produkcije. General De Gaulle je preko svojih glasnikov dal vedeti, da bo Francija dosledno zahtevala sprejetje skupne kme-

tijske politike še tekom leta 1963. Na tiskovni konferenci meseca julija pa je francoski predsednik izjavil, da bo Francija proučila, če je njeno članstvo v SET-u še koristno in primerno v kolikor njegove članice do 31. decembra 1963 ne bi bile pokazale, da so ga pripravljene uresničiti. Francija je namreč vstopila v SET predvsem zato, ker je pričakovala, da bo glavni preskrbovavec zahodnoevropskih držav s kmetijskimi pridelki. — Francoski minister za kmetijstvo Pisani pa je pretekli teden na seji ministrskega sveta SET-a v Bruslju dejal, da bi pomenilo konec Skupnega trga, če do 31. decembra 1963 ne bi sprejeli zahteve o uskladitvi agrarne politike.

Ta francoski »ultimat« je naletel na največji odpor v Zahodni Nemčiji, ki želi francosko zahtevo po formiranju evropskega kmetijskega trga povezati s tako imenovano »Kennedyjevo rundo« o carinskih pogajanjih med Evropo in ZDA. Le v tem širšem okviru, pravi bonnska vlada, bi se lahko ognila škodi, ki bi prizadela njeno kmetijstvo, če bi hitro znižali cene na francosko raven. Računajo, da bi ta škoda znašala milijardo mark (150 milijard lir) na leto.

Zaradi francoske zahteve in nemškega nasprotovanja takojšnji ugoditvi je izvajanje Skupnega tržišča zašlo v slabe vode. Na zasedanju kmetijskih ministrov sredi decembra v Bruslju niso ničesar dosegli. Sklenili so, da se bodo v ta namen še zbrali. Z dobro voljo in z velikimi napori se jim je prav pred vrati božičnih praznikov posrečilo najti kompromisno formulo, ke je vsaj v glavnem bila za vse partnerje sprejemljiva.

Stališče Italije

Stališče drugih držav članic do tega francoskega spora je bilo različno. Tri države Beneluxa (Belgija, Holandska in Luksemburg) nimajo posebnih zahtev. Italija pa ima marsikaj pripomniti k doseganemu izvajanju pogodbe o SET-u. Načelno je tudi ona za dosledno izvajanje pogodbe glede kmetijstva, obenem pa zahteva proučitev položaja v vsaki državi posebej ter naj bi Skupni evropski trg ne bil zaprt zunanemu svetu s pretiranimi carinami. Zlasti pa se zavzema za to, da bi njeni glavni pridelki kot riž in olje imeli pošteno ceno na trgu. To pa je mogoče samo, če bo svoje pridelke lahko prodajala ne samo svojim evropskim sosedom, ampak tudi drugim državam izven SET-a. (Nadaljevanje na 2. strani)

Polnost notranje sreče, obilje zdravja, uspeh pri delu in božji blagoslov v naporih življenja želi vsem bralcem, sodelavcem in prijateljem.

"KATOLIŠKI GLAS"

BOŽIČNE MISLI SV. OČETA

Štirje pekoči problemi sodobne družbe

V letošnjem božičnem govoru je sv. oče Pavel VI. opozoril svetovno javnost zlasti na štiri probleme.

Prvi je lakota v svetu. »Lakota lahko povzroči razdiralna gibanja z nepojmljivimi posledicami,« je poudaril papež. »Kristusove besede: „Množica se mi smili, dajte ji jesti,“ so vsem, ki imajo, opomin, naj mislijo na lačne, pomnožijo vsakdanji kruh in gospodarstvo vodijo tako, da naraščanje prebivalstva ne bo izgovor za dejanja, ki so proti pravni poštenosti.« (sv. oče misli tu na grešno omejevanje rojstev)

Drugi problem je položaj novih držav. Te države so sicer dosegle narodno samostojnost, so pa še vedno gospodarsko odvisne od bolj razvitih držav. Bilo bi nekrščansko, če bi se te narode, ki so komaj samostojno zaživel, skušalo politično podvreči potom gospodarske pomoči ali gospodarskega pritiska. Kar ti novi narodi potrebujejo, je nesebična znanstvena in tehnična pomoč.

Tretji problem je svetovni mir. Ta mir je še vedno slaboten, krhek, izpostavljen rušenju. Današnji mir je, žal, vse preveč zgrajen na medsebojnem strahu, namesto da bi ga rodilo prijateljstvo. Ohranjanje se iz strahu pred orožjem, namesto da bi rastel iz medsebojnega zaupanja med narodi. In če bi propadli mirovni napori v današnjih časih — kar nas Bog obvari — naj človeštvo ve, da bo uničeno.

Četrti problem je pomanjkanje etnotnosti med posamezniki, naro-

di in državami. Vsi ljudje dobre volje bi se morali vskladiti glede kulture in politike in tako dati družbi trdne osnove trajnega miru.

Trajni mir, je dejal sv. oče, pa se ne doseže s hinavskim govorjenjem o miru, ki hoče uspavati nasprotnika zato, da se bo napadavec neovirano pripravil za boj; tudi ne s praznim govorenjem, ki se zadovolji z nekaj frazami, namesto da bi stvar miru vzel zares in stvarno; tudi ne bo trajnega miru, če bo slonel le na slabotnem ravnotežju gospodarskih interesov ali na želji po gospodarski nadvladi; prav tako je nacionalistični ponos velika ovira za bratsko in urejeno sožitje med narodi.

Mir, če naj bo res mir, se mora naslanjati na resnico, pravico, svobodo in ljubezen. In tak mir želi sv. oče za božič vsem ljudem po širnem svetu.

Sv. oče in patriarh Atenagora se bosta srečala na vrtu Getzemani

Najbolj senzacionalna novica ob koncu leta je prišla iz Vatikana. Javili so, da se bosta sv. oče Pavel VI. in carigrski patriarh Atenagora sestala v grškem samostanu na vrtu Getzemani dne 5. januarja. Pred tem je v soboto bil pri sv. očetu Atenagorov posebni odposlanec škof iz Thiatire. Temu srečanju je naslednji ponedeljek sledila novica o sestanku med papežem in carigrskim patriarhom. Ta pojde v Palestino po dogovoru z vsemi drugimi pravoslavnimi cerkvami razen z grško, ki edina temu nasprotuje.

Božični prazniki pri nas in po svetu

Božič je za nami. Mrzlični tempo našega časa nam dovoljuje le še kratek pogled nazaj in že drvim proti novim dogodkom, proti novim pričakovanjem, ki naj bi nam jih prineslo nastopajoče leto 1964.

BOŽIČ NA GORISKEM

Komaj je utihnil hrup semnja sv. Andreja, že so se pojavile na trgu prve smrečice in nam govorile, da se bliža božič, najboljši družinski praznik. Vedno manj je bilo smrečic na trgu, vedno bližji je bil božični večer. Zadnje nakupovavce je zajel snežni metej. Skozi razsvetljena okna toplih stanovanj pa je že pronicalo svetločno razpoloženje. Bogato obložene smrečice, božične melodije iz radia in televizije, morda še kje živa božična pesem. Na gosto je snežilo. Oglasili so se polnočni zvonovi in po zasneženih ulicah in poteh so hiteli verniki v razsvetljene cerkve.

Goriški slovenski verniki so se zbrali v cerkvi sv. Ivana k polnočnici. Polnočno mašo je imel msgr. Močnik, ki je ob evangeliju z lepimi besedami voščil vsem blagoslovljen sveti božič. Raz kor pa so odmevale naše lepe božične melodije in vzbujale v vseh srcih praznično razpoloženje.

Prijetno nas je v božičnih dneh razveseljeval tržaški radio s svojim bogatim, res krščanskim sporedom. Skoda, da se je prav na božično vigilijo podrl drog oddajnika in so lahko lepim sporedom sledili le tisti, ki so imeli radijske sprejemnike na kratke valove Gorice IV. Tudi ljudem onstran meje so le radijski valovi tržaškega radia prinašali božič v duše in domove.

S KRVJO IN SOLZAMI OROSENI PRAZNIKI

Skoro ni bilo še božiča, ki bi ne bil orošen s krvjo težkih nesreč in solz preživelih.

Na Atlantskem oceanu se je tik pred božičem vnela velika potniška ladja »Lakonia«, namenjena na svojem izletniškem križarjenju na otok Madeiro. Na ladji je bilo 1028 potnikov in moč posadke. Rešilo se je samo 900 potnikov. 96 je bilo mrtvih, 31 potnikov pa še pogrešajo. Med žrtvami je tudi mnogo otrok.

Zaradi snega in poledele ceste je bilo po cestah italijanskega polotoka v prvih božičnih dneh veliko nesreč. Zahtevale so tudi svoj krvavi davek: šestindvajset mrtvih.

Poleg nesreč moramo zabeležiti tudi nasilja, ki so se zgodila na sam božični dan od strani tistih, ki jim je božič samo dan veseljačenja in pijačevanja. V Meslini je v čakalnicu prvega razreda udrila tolpa pijanih razgrajčev, vsi mladoletniki, in začela nadlegovati potnike, ki so čakali na prihajajočih vlakov. Dva agenta vladne varnosti sta tedaj nastopila, da bi nadležneče odgnala. Pa sta slabo naletela. Podivjana tolpa fantalinov se je zagnala proti njima, enega ubila, drugega pa težko ranila. Sedaj so že vsi pod ključem.

KAKOR V SVETI NOČI

Niso pa vsi doživljali sveto noč v toplih in razsvetljenih domovih pri božičnem drevescu in jaslicah, v domačih cerkvah in tudi ne v veseljačenju in pri športu na zasneženih poljanah.

V veronskih hribeh, daleč od drugih naselij, se je mladi materi v božični noči dopolnil čas poroda. Nikjer ni bilo gorkote, ki bi sprejela novorojeno dete in mati se je v stiski zatekla v hlev, kjer je edino našla še topel koticček in tam porodila dete, kakor Mati božja v sveti noči. Šele pozneje so za ta slučaj zvedeli ljudje, ki so takoj obvestili zdravnika, ki je z velikim trudom pregazil sneg do oddaljene kočice. Otročiček je bil že napol zmrznjen. S sanmi so nato mater in otroka prenesli v najbližjo bolnišnico.

KRVAV BOŽIČ NA CIPRU

Po treh letih težko dosežene neodvisnosti so se odnosi med Grki in Turki na Cipru resno poslabšali. Med krvavimi spopadi, do katerih je prišlo prejšnje dni, je bajje bilo nad dve sto ljudi mrtvih. Spopadi so se nadaljevali tudi na sam dan božiča.

Ciprska vlada pod predsedstvom nadškofa Makariosa je takoj pozvala Anglijo, Grčijo in Turčijo, ki jamčijo neodvisnost Cipra, naj posežejo vmes ter preprečijo nadaljnje izbruhe sovražnosti. Vojaško poveljstvo na otoku je s tem v zvezi prevzel neki angleški general. Londonska vlada je poslala tudi vojaška ojačenja na otok. — Ciprski delegat pri OZN pa je zahteval sklicanje Varnostnega sveta.

Vzrok sedanje krize na Cipru je name-ravana sprememba ustave, katero hoče izvesti grška večina, a ji turška manjšina odločno nasprotuje, ker se boji, da bi bila s tem prikrajšana za svoje pravice. Zadnje dni so se sovražnosti pomirile.

BOŽIČ ZA ZELEZNO ZAVESO

Mnogi si pred besedo železna zavesa zatiskajo ušesa. A ne iz usmiljenja do tiranov, ki za železno zaveso strahujejo milijone in milijone. V komunističnih državah vlada svoboda, vsak gre lahko v cerkev, če le hoče, mnogo se je spreminilo in izboljšalo, tako govori jo.

Medtem pa so v naši sosednji državi praznovali največji in najlepši praznik cerkvenega leta v znamenju dela in učenja, v brnenju strojev in vrvežu trgovanja, skratka v znamenju navadnega delavnika. Zakaj ta prezir do vsega, kar je državljanom najsvetejšega. Zakaj to namerno izzivanje svetih čustev vernih ljudi? Vendar so ljudje po težkem božičnem delavniku še našli čas, da so se v velikem številu udeležili polnočnic v vseh cerkvah po mestih in po deželi in tam našli tolažbo in moč svojim zagrenjenim dušam.

Politika zadnjega tedna

(Nadaljevanje s 1. strani)

Sporazum v Bruslju

Po večtedenskih pogajanjih, so se ministri držav Skupnega evropskega tržišča sporazumeli o skupni kmetijski politiki, ki je predstavljala najsrečnejšo nevarnost za zastoj v procesu gospodarske integracije Evrope. Sporazum je tako odstranil De Gaullovo meč nad usodo SET-a. Kot znano je francoski predsednik postavil ultimatum za 31. december 1963. Napor »bruseljskega maratona« za premostitev krize so se zaključili z uspehom in to še pred določenim rokom.

Doseženi sporazum v Bruslju za izvajanje skupnega trga tudi na kmetijskem področju je pozitivno odjeknil v evropskih prestolnicah, kajti odstranil je resno krizo, ki je grozila SET-u.

Bistvo sporazuma je v tem, da so ministri držav SET-a na eni strani sprejeli več novih pravilnikov o prostem kroženju kmetijskih pridelkov odnosno izdelkov (goveje meso, mlečni izdelki, žito, riž, olje in maščobe), za kar se je zlasti potegovala Francija, na drugi strani pa so določili skupno stališče do bodočih pogajanj o zunanjih carinah, znanih pod imenom »Kennedyjeva runda«, ki se bodo pričela spomladi v Zenevi.

Kar se Italije tiče, je ta dosegla precejšnje ugodnosti za prodajo svojega riža ter finančno pomoč gojiteljem oljk iz nalašč za to ustanovljenega sklada za izvajanje kmetijske politike SET-a. Omenjeni sklad bo znašal 87 in pol milijonov dolarjev.

Atlantsko zasedanje v Parizu

V francoski prestolnici je bilo pred prazniki tudi letno zasedanje sveta Atlantskega pakta, katerega so se udeležili zunanji ministri vseh petnajstih držav članic. Italijo je zastopal zunanji minister Saragat. Kljub temu da je šlo za običajno letno posvetovanje, je zadobilo letošnje zasedanje poseben pomen spriču raznih okoliščin in sprememb, do katerih je prišlo v odnosih med Vzhodom in Zahodom, kakor tudi sprememb pri vodstvu glavnih zahodnih držav (ZDA, Zahodna Nemčija, Velika Britanija in Italija).

Poleti so v Moskvi podpisali trojni sporazum o delni prekinitvi jedrskih poskusov, kar je v precejšnji meri vplivalo na izboljšanje mednarodnega ozračja, čeprav se ni s tem rešilo nobenega izmed perečih mednarodnih problemov (hladna vojna, razorožitev, Berlin in drugi). Na drugi strani je naenkrat odmanjkal ameriški predsednik Kennedy s celo vrsto še neuradničenih načrtov. V Zahodni Nemčiji je krmilo države sprejel nov človek v osebi Erharda, ki že daje čutili svoj vpliv. Medtem ko je kancler Adenauer zadnje čase nihal med Parizom in Washingtonom, se je Erhard odločno postavil na stran Amerike. Kljub pogodbi o francosko-nemškem prijateljstvu se je zapletel v spor z generalom De Gaulleom glede izvajanja kmetijske politike v okviru SET-a. Spremem-

Berlinčani so izrabili priložnost, da lahko s prepustnicami obiščejo rojake v vzhodnem delu mesta. Preko en milijon ljudi je tako prešlo zid sramote in obhajali božične praznike v vzhodnem Berlinu. Toda tudi pri tem so bile žrtve. Neka mati je ob snidenju s sinom od ganjenosti umrla. Komaj 18 letni Pavel Schultz, ki je s svojim prijateljem tvegala pobeg preko zidu na zapadni sektor Berlina, je padel zadet od krogle komunističnega plačanca in le mrtvega ga je sprejela svoboda. Protesti, ogorčenje, žalost, obup, vse to ne bo ganilo trdih src najhujših tiranov dvajsetega stoletja.

Na Poljskem je bil letos božič uradno priznan praznik. Preko radia so oddajali božične melodije, na poštah uradnih so postavili velika božična drevesca in 3000 vernikov se je zbralo v katedrali sv. Ivana, da so prisostvovali božični maši in govoru kardinala Wiszyńskiego.

Sramotni neredi pa so na Češkem onemogočili dostojno praznovanje božiča. Pred cerkvijo sv. Jakoba v Pragi se je zbralo tudi letos okrog sto pijanih mladeničev, ki so začeli vpiti in plesati pred cerkvenimi vrati v pričakovanju, da jih odpru za polnočnico in bodo tam nadaljevali kot med lansko polnočnico svoje izgrede. Vrata pa so ostala zaprta, ker so duhovniki rajše žrtvovali polnočnico, kakor pa da bi se ponovili lanski izgredi. Med lansko polnočnico so fantalini vdrli v cerkev, posedli po oltarjih, tam začeli piti in igrali na karte in sramotili verno ljudstvo, ki se je zbralo v cerkvi.

Z. P.

Božič svetega očeta

Sv. oče je bil za božič zelo delaven. V ponedeljek zvečer je prebral božično poslanico, ki je zelo konkretna. V njej je namreč poudaril, da je treba nadaljevati boj proti lakoti, toda ne s preprečevanjem dobrin in s pravilno porazdelitvijo zemeljskega bogastva. Se nadalje se je treba truditi za mir v svetu. Spomnil se je tudi preganjenih kristjanov.

Te misli je sv. oče potem ponavljal v različnih oblikah pri vseh božičnih govorih.

Polnočnico je Pavel VI. daroval v Sikstinski kapeli za člane diplomatskega zbora. Drugo sveto mašo je daroval ob 8.30 v župni cerkvi sv. Mihaela v ljudski četrti Pietralata, ki spada med najrevnejša rimska predmestna naselja.

Med sv. mašo je govoril in sam obhajal številne vernike. Po maši je pred cerkvenimi vrati sprejel od župnika in vernikov božične darove kakor sadje in jagnje. Predno je zapustil župnijo, je obiskal v privatni hiši bolnico, ki je že 15 let na bolniški postelji.

Na poti v Vatikan je obiskal zavod mladih pohabljenec, ki jih je imel v oskrbi znani milanski duhovnik don Gnocchi. S prijaznimi besedami je nagovoril dečke in jim rekel, da so oni najbolj potrebni, ker trpijo, očetovskega obiska. Pred odhodom je fante obdaril.

Ob 11.30 je sveti oče maševal v cerkvi sv. Petra. In po maši je iz zunanje lože podelil blagoslov mestu in svetu Urbi et orbi.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Pater Prešeren hudo bolan

Iz Rima je prišla vest, da je pater Prešeren nevarno bolan.

Blagega gospoda priporočamo v molitev, da bi nam ga ljubi Bog ohranil še pri življenju.

† Msgr. Alojzij Filipič

Božja dekla smrt je grabila te dni med vrhunci naših duhovnikov onstran meje. Poleg apostolskega administratorja slovenskega dela nadškofije, msgr. Toroša, je v soboto 29. decembra terjala življenje zlatomašnika, nekdanjega veljaka med duhovniki, msgr. Filipiča, župnika v Batujah, ki je bil med vojnama župnik v Grarju pod Svetu goru.

Rojen je bil 31. maja 1888 v Ravnici nad Solkanom, v mašnika posvečen 26. julija 1911 in ko mu je vojni metej razdejal cerkev, župnišče in vso imovino, se je izpod Svete gore umaknil na spodnjo Vipavsko in je tam pastiral nazadnje v Batujah. Pa ni bil le gorec duhovnik, bil je obenem navdušen turist in več botanik, ki si je na svojih planinskih poteh po naši domovini nabiral in pripravil lepo zbirko naših rastlin v herbarije.

Pred dobrim mesecem ga je podrl na cesti neki avto in mu je zlomil nogo. Zdravniki so ga omavčili in ga s tem obsojili v negibnost. To je bila njegova največja pokora. Sčasoma so se pridružile še druge nadloge s prebavo in moral je spet v bolnišnico. — Včeraj zjutraj smo po radiu zvedeli za smrt pok. msgr. Toroša, zvečer pa je iz šempetrske bolnišnice prišla žalostna vest, da je preminil tudi on, ki je bil skozi 52 let skrben in vdan hlapcu Gospodov po vseh službah, ki jih je v življenju opravil.

Večni mir njegovi duši!

bi vizum, ki ga izdajajo tudi na mejnih prehodih. Prvi turisti, ki so se te možnosti poslužili, pravijo, da se na meji v par minutah opravijo vse formalnosti. Se vedno pa velja za češkoslovaške državljanke, da ne morejo neovirano potovati na Zahod. — Kdaj bo tudi za njih železna zavesa odstranjena?

Napovedana potovanja Hruščeva

Uradno so sporočili, da bo sovjetski ministri predsednik Hruščev meseca junija obiskal skandinavske države, in sicer Švedsko, Norveško in Dansko. Do obiska v omenjenih državah bi moralo priti že leta 1959, toda Hruščev ga je pod pretežno protisovjetske kampanje švedskega tiska odpovedal za nedoločen čas. Sedaj se mu zdi, da je napačila prilika, da odide na pot v te severne evropske dežele, kjer so na oblasti socialisti, toda demokratični, ki nimajo nič skupnega s sovjetskim totalitarnim socializmom.

Diplomatska tekma med Hruščevom in Čuenlajem

Sovjetska zveza si na vse načine prizadeva, da bi zmanjšala pomen potovanja kitajskega ministrskega predsednika Čuenlaja po afriških državah. V ta namen je sporazumno z Jugoslavijo in Alžirijo dala objaviti dolg intervju Hruščeva o problemih držav, ki so se komaj osvobodile kolonializma. V Beogradu pa so objavili, da je v pripravah sklicanje druge konference nevezanih držav.

Zanimivo, da so alžirski listi objavili omenjeni intervju Hruščeva prav na dan, ko se je v deželi mudil Čuenlaj.

„Katoliški glas“ v vsako slovensko družino!

Kratke novice

Pravoslavni nadškof pri božični maši

Leningrajski nadškof Nikodem je bil letos pri božični polnočni maši v katoliški cerkvi sv. Ludvika v Moskvi. Nadškof Nikodem je zastopal moskovskega patriarha Alekseja. Izrazil je tudi željo, naj bi se katoliški duhovnik, ki upravlja cerkev sv. Ludvika, udeležil polnočnice v Leningradu, ko bodo pravoslavni obhajali svoj božič.

Prodani vietnamski katoličani

Ob priliki svojega obiska v Saigону je državni tajnik za obrambo v ZDA Robert McNamara izjavil, da bodo po novem strateškem načrtu prepustili vso delto reke Mekong (kjer je največ katoliških naselij) komunističnim gverilcem gibanja Vietkong. Vojaške akcije zoper komuniste bodo po McNamarovi zamisli prenesli najprej na sever države; ko bodo sever očistili komunistov, bodo pa znova osvojili delto reke Mekong. Tako bodo katoličani iz te pokrajine doživeli dvojno gorje: najprej divjanje komunističnih čet in nato, če jih bo še kaj ostalo, spet grozoto vojaške borbe in vojskega razdejanja. Tako Združene države Severne Amerike še enkrat ponavljajo to, česar je že polna njih zgodovina zadnjih dvajsetih let: svoje zveste zaveznike (spomnimo se na Mihajloviča, Cankajška, poljsko vlado v Londonu) hladnokrvno prepuste komunizmu, potem ko so jih dvignile v boj zoper njega. Morda ni daleč čas, ko bodo same na svoji koži doživele, da tako ravnanje ni ravno prispevek k utrjevanju svobode na svetu.

Brodolom v Severnem morju

Kapitan neke tovarne norveške ladje je brezmočno prisostvoval, kako se je v morske valove pogreznilo deset mož njegove posadke, potem ko se je ladja potopila in so brodolomci na rešilnem čolnu iskali rešitev. Kapitan sam, 34 letni Ole Johansen je končno po 54 urah, ki jih je preživel na neki razbitini ladje, le dosegel obrežje, kjer ga je neki svetilniški čuvaj našel nezavestnega. Prepeljali so ga takoj v bolnico in zdravniki upajo, da ga bodo rešili.

Kozmos XXIII.

V Sovjetski zvezi so dne 13. decembra izstrelili nov satelit brez posadke za vesoljske raziskave »Kozmos XXIII«. Satelit je že prešel v kroženje in dobro deluje. Pred tem so dne 16. novembra izstrelili podoben satelit.

Novo Skoplje

Iz porušenega Skoplja raste sedaj novo mesto. Pripadniki Jugoslovanske armade so v 99 dneh zgradili naselje licnih hišic, v katerih bo prostora za pet tisoč oseb. — Prav te dni pa so dokončali naselje Vlae, ki so ga zgradila slovenska podjetja s slovenskimi delavci iz fondov, ki so bili nabrani v Sloveniji in muslimanov in je brez dvoma edinstvena na svetu.

Odnosi med kristjani in muslimani v Libanonu

O odnosih med katoličani in muslimani je govoril nadškof iz Beiruta msgr. Ziadé. Libanon dokazuje, da je sožitje med kristjani in muslimani možno. Libanon ima demokratično ustavo, ki je nastala ob skupnih naporih kristjanov in muslimanov in je brez dvoma edinstvena na svetu.

Premišljevanje po telefonu

V Zürichu v Švici so organizirali razlago svetoga pisma po telefonu. Razmišljanje traja minuto in pol. Sedaj so na vrsti razmišljanja po Markovem evangeliju. Za razlago skrbijo katoliški in protestantski duhovniki.

Msgr. dr. Mihael Toroš - umrl

V nedeljo 29. dec. 1963, ob 6.40 zjutraj, je na Kostanjevici nad Novo Gorico po težki boleznici umrl presvetli msgr. dr. Mihael Toroš, apostolski administrator jugoslovskega dela goriške nadškofije.

Pokojniki je ležal na svojem stanovanju na Kapeli do torka, 31. decembra. Nato so ga pronesli v cerkev na Kostanjevico, kjer je daroval mašo zadušnico solkanski dekan g. Andrej Simčič, in zatem v dekanijsko cerkev v Solkan, kjer se je izvršila pontifikalna zadušnica ob asistenci škofov, predstavnikov goriškega nadškofa in goriškega stolnega kapitlja ter številno duhovščine. Pogrebni slovesnosti se je udeležilo zelo veliko vernikov z obeh strani meje. Po maši se je razvil žalni sprevod proti Sv. gori, kjer je bil msgr. Toroš pokopan za glavnim oltarjem bazilike, v grobnici poleg knez nadškofa dr. Frančiška B. Sedeja.

Msgr. Mihael Toroš se je rodil v Medani v Brdih dne 12. avgusta 1884. Ljudsko šolo je obiskoval v Medani, javno gimnazijo pa v Gorici. Septembra 1899 je stopil v goriško malo semenišče in leta 1906 v bogoslovno semenišče. Nadškof Sedej ga je v goriški stolni cerkvi posvetil v duhovnika dne 18. julija 1909.

Nadškof je poveril novomašniku mesto glavnega prefekta v goriškem bogoslovnem semenišču, čez leto pa ga je poslal v dušno pastirstvo, in sicer za leto dni v Dornberk in potem v Rihemberk, kjer je ostal do dveh let. Februarja 1914 je nevarno zbolel. Težka pljučnica ga je hudo izčrpana. Medtem je izbruhnila vojna. Ker se je mladi duhovnik želel posvetiti pravnim

študijem, ga je nadškof Sedej poslal oktobra 1917 na Dunaj in leto pozneje v Rim, kjer je posvečal cerkveno pravo na Gregorijanski univerzi. Julija 1921 je doktoriral iz kanoničnega prava s takó odličnim uspehom, da ga je papež Benedikt XV. odlikoval z zlato svetinjó.

Ob povratku v Gorico mu je nadškof Sedej odkazal mesto zapisnikarja pri cerkvenem metropolitanskem sodišču in mu poveril stolico cerkvenega prava v bogoslovnem semenišču. Pozneje je poučeval tudi cerkveno zgodovino. Leta 1931 je postal predsednik cerkvenega metropolitanskega sodišča v Gorici in pozneje še sodnik pri cerkvenem deželnem sodišču v Benetkah.

Nadškof Margotti je imenoval msgr. Mihaela Toroša za častnega kanonika goriškega stolnega kapitlja. Dne 7. maja 1935 mu je papež Pij XI. dostavil visoko imenovanje hišnim prelatom Njegove Svetosti.

Msgr. Toroš je koj zaslovel kot izveden jurist. Njegovi pravdoreki pri cerkvenem sodišču so bili vedno tako jasno podani in tako trdno utemeljeni, da so vedno obveljali tudi pri prizivnih sodiščih. A njegovo največje veselje je bilo predavanje iz cerkvenega prava v velikem semenišču.

Ob priliki nove državne razmejitev po drugi svetovni vojni so večji deli ozemlja goriške nadškofije, tržaške škofije in vsa Istra prešli pod Jugoslavijo. Papež Pij XII. je dne 2. julija 1947 imenoval msgr. Toroša za apostolskega administratorja porušeno-puljske škofije. V najtežjih poveljnih razmerah je msgr. Toroš prevzel u-

pravo velikega dela Istre. Leto pozneje, ko so izgnali iz Solkana apostolskega administratorja msgr. dr. Franca Močnika, ga je sv. stolica prenesta v solkansko administraturo. Sedež si je postavil na Kapeli, to je na Kostanjevici, kjer je ostal do smrti. Pozneje mu je sv. stolica poverila še upravo koperske administrature, katero pa je upravljal po delegatu msgr. Albinu Kjudru.

Duhovna vlada ap. administratorja msgr. Toroša je zahtevala velike požrtvovalnosti, previdnosti, pa tudi odločnosti. V novogoriški administraturi ni bilo ne primerne cerkve ne škofijskih uradov in ne drugih stvari, ki so nujno potrebne za redno poslovanje urejene škofije. Vkljub vsem težavam je msgr. Toroš vzdržal. Njegova nepozabna zasluga je, da je v tako skromnih razmerah ustanovil semenišče v Vipavi ter izposloval od oblasti edini slovenski verski list »Družina«.

Podmornica za misijone

Kalifornijski kapitan Danijel Huff je podaril podmornico »Ponderosa« misijonskemu škofu McSorley-u. Doslej mu je podmornica služila za stanovanje. Na svoje stroške jo je dal prenesti in tudi izučil moštvo za uporabo podmornice. Škof McSorley ima škofijo, ki je sestavljena iz 320 otokov v območju Filipinov. Seveda ni mogel vseh teh otokov obiskovati. Menda bo prvič v zgodovini Cerkev, da se misijonski škof poslužuje podmornice za pastoralne obiske.

VPRAŠUJETE - ODGOVARJAMO

Aktivna maša

Vprašanje. Hodim vsako nedeljo k maši, a po pravici Vam povem, da mi je dolgočasno. Gledam na oltar. Pridigo rad poslušam, a po pridigi mi je zopet dolgočasno. Vem, da to ni prav. Kaj naj storim?

A. P.

Odgovor. Žal je mnogo ljudi, ki tako prisostvujejo sv. maši. Pridejo v cerkev brez molitvenika. Roke držijo na hrbtu in gledajo na oltar. Da, često ne gledajo niti na oltar, ampak na levo in desno. Ni govora, da bi bili zbrani in molili.

Vprašujete me, kaj storiti. Danes je v Cerkvi zelo živahno tako imenovano liturgično gibanje. Glavni namen tega gibanja je, da verniki molijo molitve, ki jih opravljajo duhovnik pri maši in drugih cerkvenih opravilih. Pri maši je torej najbolj primerno, da molite iste mašne molitve kot duhovnik. Za to pa Vam je potreben misal ali mašna knjiga. Pij XI. je rekel, da je misal »ena najlepših knjig, kar jih sploh imamo.« Papež Pij XII. pa je naglasil, da je misal »največja knjiga pobožnosti sv. Cerkve.« Misal je res praktičen učbenik krščanskega nauka in pristne pobožnosti. Zato danes, v dobi liturgične obnove, misali ne ležijo samo na oltarjih in v zakristijah, ampak so tudi v rokah vernikov. Verniki morajo pri maši sodarovati kruh in vino in zavestno spremljati sv. mašo, ne pa samo gledati na oltar in ozirati se levo in desno, kakor na kakem sprehodu. Da, goreči vernik bo ne samo spremljal sv. mašo z misalom v roki, ampak bo pre-

jel tudi sv. obhajilo in tako postal zakramentalno deležen nekrvave daritve sv. maše.

Ce boste rabili misal pri sv. maši, boste sv. mašo razumeli, boste res »molili mašo«, kakor je priporočal sveti Pij X. Ne boste samo gledali oltarja in se dolgočasili, ampak se boste vedno bolj vglabljali v božje skrivnosti, vaša vera bo vedno krepkejša in vaše življenje vedno bolj uravnava po božji volji. Vaša maša bo aktivna. V »Katoliški knjigarni« v Gorici lahko kupite »Mali Misal« ali pa celotni misal dr. Metoda Turnška, ki ga je izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu. Vsebuje ne samo vse maše za nedelje in praznike, ampak tudi posebne maše svetnikov, molitve za vsak dan, za popoldanske pobožnosti ter razne slovenske cerkvene pesmi.

Vprašanje. Rad bi vedel, v katerem jeziku je govoril Kristus.

R. N.

Odgovor. Kristus je govoril aramejski. Aramejščina je semitski jezik, kakor hebrejščina. Aramejščina je torej materinski jezik Kristusa. To je bil jezik, s katerim so govorili v Palestini v prvem stoletju po Kristusu. V začetku so evangelij širili in pridigali v aramejščini. Izvirnik evangelija sv. Mateja je pisan v aramejščini. Izvirnik ni ohranjen. Imamo samo grški prevod tega evangelija. V času Kristusovih je bil hebrejski jezik samo liturški, bogoslužni jezik in jezik učenjakov. Ljudstvo v svojem govoru ni rabilo hebrejščine, ampak aramejski jezik.

Radio Trst A

Spored od 5. do 11. januarja 1964

Nedelja, 5. jan.: 9.30 Veseli motivi v slovenski pesmi. — 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa. — 11.15 Oddaja za najmlajše: »Slavčka v viharju«. — 12.00 Slovenska nabožna pesem. — 12.15 Vera in naš čas. — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi. — 14.30 Sedem dni v svetu. — 15.30 Radijska novela: Ivan Cankar: »V samotni«. — 21.00 Iz slovenske folklore: »S koledniki po Sloveniji«.

Ponedeljek, 6. jan.: 8.30 Pesmi za praznik sv. Treh kraljev. — 9.00 Felix Mendelssohn-Bartholdy: Uvertura k scenski glasbi »Sen kresne noči«. — 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa. — 12.00 Iz slovenske folklore: »S koledniki po Sloveniji«. — 13.30 Božični motivi. — 15.15 Ansambel »Akademik« iz Ljubljane. — 17.00 Oddaja za najmlajše: »Petrčkove poslednje sanje«, pravljica. — 18.00 Glasovi iz narave. — 19.00 Božič v pesmi. — 21.00 Giacomo Puccini: »Turandot«, opera v treh dejanjih.

Torek, 7. jan.: 12.15 Pomenek s poslušavkami. — 18.00 Italijansčina po radiju: Osnovni tečaj - 15. lekcija. — 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. — 21.00 Pregled italijanske dramatike. — 21.50 Slovenski in jugoslovanski solisti.

Sreda, 8. jan.: 11.45 Ameriški odmevi. — 12.15 Brali smo za vas. — 13.30 Pol stoletja melodij. — 19.00 Pevski zbori Julijske Benečije in Furlanije: Zbor »Ernesto Solvay« iz Trziča. — 19.15 Higiena in

zdravje. — 21.00 IX. nagrada »Tržaškega mesta«, zaključni koncert »Prvega mednarodnega tekmovanja simfonične glasbe 1962«, ki ga je organiziral tržaški konservatorij »Giuseppe Tartini«.

Četrtek, 9. jan.: 11.45 Jugoslovanski pevci in orkestri. — 12.15 Za smeh in dobro voljo. — 18.00 Italijansčina po radiju: Osnovni tečaj - 16. lekcija. — 19.15 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu. — 21.00 »Premejena vdova«, komedija v treh dejanjih.

Petek, 10. jan.: 11.45 Italijanski akvarel. — 12.15 Pomenek s poslušavkami. — 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravljic, pripovedk, legend: (10) »Trgovčeva sinova«. — 19.15 Radijska univerza: Vesolje okrog nas: (11) »Onstran Rimske ceste«. — 19.30 Z drugega mednarodnega zborovskega natečaja »Cesare Augusto Seghizzi«. Zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane. Prva nagrada za mešani zbor in Zbor »Antonio Illersberg« iz Trsta. Prva nagrada za moški zbor. Natečaj je bil registriran v dvorani »Unione Ginnastica Goriziana« 7. in 8. decembra 1963. — 20.30 Gospodarstvo in delo. — 21.00 Koncert operne glasbe.

Sobota, 11. jan.: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi. — 12.15 Zimski turistični razgledi. — 15.30 »Moč uniformes, burka s petjem v treh dejanjih«. — 17.20 II. vaticanski koncil. Poročila in komentarji o vesoljnem cerkvenem zboru. — 18.00 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti: (7) »Trubarja nadaljuje in zboljšuje Krejč«. — 19.15 Družinski obzornik. — 20.30 Teden v Italiji. — 20.45 Komorni zbor iz Celja. — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Ob priliki stoletnice prenosa sedeža lavantiške škofije iz Sv. Andraža (Lábodska dolina) v Maribor se je 6. septembra 1959. udeležil proslav tudi sedaj že pokojni msgr. Mihael Toroš, apostolski administrator jugoslovskega dela goriške nadškofije. Na sliki ga vidimo desno od pok. nadškofa msgr. A. Vovka. Levo od nadškofa sedi mariborski škof dr. M. Držičnik

15. Ob dvajsetletnici

(Iz zapiskov zareskega župnika)

»Bolj ko razmišljam,« je pretrgal mučno tišino p. Nazarij, »tesneje mi je pri srcu. Papeži so obsodili brezbožni komunizem kot nauk, kot zgodovinsko dejstvo in še zlasti kot praktično izvedbo socialne revolucije. Komunizem je nekaj bistveno slabšega, je rekel Pij XI., zato pa ne bo prav v nobeni reči z njim sodeloval, komur je mar krščanska kultura. Kdor se bo dal zavesti v zmoti, da bi pomagal v svojem kraju komunizmu, ga bo za to zmoti prvega zadela kazni. Čim višja je v deželi krščanska kultura, tem huje bo zadivila jeza brezbožnikov.« — »Toda p. Nazarij,« ga je prekinil p. Sofronij, »naše ljudstvo se ne bori in ne umira za zmago komunizma, pač pa za narodno osvobodjenje. Vedno je sužnjilo, zdaj se mu nudi edinstvena zgodovinska prilika, da se otrese vseh tujevc. Borba za narodno osvobodjenje pa je nekaj dobrega in svetega, saj nam je sam Bog zasadil v dušo narodno zavest in težnjo po svobodnem razmahu narodne kulture.« — »Tragična zmeta primorskih Slovencev je prav v tem,« je tehtno pribijal p. Nazarij, »da postavljajo na prvo mesto narodne koristi in šele potem verske in da menijo, da se borijo za

svobodo, medtem ko si z lastno krvjo gradijo komunistično vladavino.« — »Tako je!« mu je segel v besedo p. Ciprijan. »Skrivnost hudobije, o kateri govori sv. pismo, je na delu. Vaše ljudstvo pa ni poslušalo Cerkev, ni poslušalo papeža! «Zaradi tega jim Bog pošilja silno blodnjo, da »verjamejo laži, da bodo obsojeni vsi, kateri niso verovali resnici, ampak so pridili krivici.« (2 Tes 2, 12). Niso verovali duhovnikom, ki so jih svarili, pritrjevali pa so zapeljivcem, pustolovcem, banditom!« — »P. Ciprijan!« mu je gvardijan presekala besedo, »prepuščam vam tako govoriti! Takoj mi pojdite v svojo celico in za pokoro, per penitenco, zberite iz Rožič sv. Frančiška zgodbo o treh razbojnikih in poglavje o popolni ljubezni.« — »Grem,« je odhajal p. Ciprijan, »zahtevam pa premestitev, takojšnjo premestitev!«

»Pridite!« me je tedaj potegnil za seboj p. Oto, »greva na volišče!« — »Na volišče? Pod granate?« — »Saj pravite, da hočete biti v vsem s svojim ljudstvom! Ja ne prijaše satan na nemški granati prav in šolo! Cisto zadaj se bova ustavila, nihče naju ne bo opazil. Greva, pa naj se pes obesi!«

Stekla sva preko trga in se prerinila v šolsko dvorano. Obstala sva tik vrat. Med glavami stoječih sva lahko vse videla, sama pa sva ostala docela neopažena. Spreddaj na steni je visel križ, pod križem je za katedrom govoril tov. Zdravko. Poslu-

šalo ga je kakih 40 moških in 20 žensk.

»Volitve po vseh pravilih v tem hipu niso mogoče,« je pravil. »Cas je težak, Nemec ropa po deželi, moški so na fronti. A treba je, da si v teh zapletenih razmerah postavimo krajevno oblast in osrednjo vladno. Zato izvedemo občinske in državno-zborske volitve. Pozivljam vas, da takoj zdaj izvolimo občinski svet, ki ima nalogo buditi narodno zavest ljudstva in mobilizirati vse gospodarske zmožnosti za osvobodilni boj.«

Tov. Zdravko je tedaj nekako pozabil na volitve in je brez nadaljnega imenovanja 13 članov v občinski narodnoosvobodilni odbor. Volivci so prikimali. Polovica imenovanih je bila moških in polovica žensk. »Enakost za vse!« je razlagal Zdravko.

»Zdaj pa,« je povzel Zdravko, »bomo volili poslance v državni zbor, to je v prvi slovenski parlament v osvobodjeni domovini. Zbor demokratično izvoljenih poslancev se bo čez teden dni sešel nekje v Kočevju in bo pred mednarodno javnostjo prevzel zakonito predstavništvo slovenskega naroda. Poslanska skupščina si bo izvolila narodno vladno, ki se bo imenovala »Slovenski narodnoosvobodilni svet« (SNOS). S tem, da Primorci pošljemo v parlament svoje poslance, dokazemo pred vsem svetom, da je Primorska nepreklicno in dokončno vključena v zedinjeno Slovenijo.«

V istem hipu so zagrmel silne detonacije. Topovsko streljanje je bilo že čisto blizu. Srca so zatrepotala, preplah in groza sta nam začela lesti po hrbtu, vse je drgetalo v nas. Tov. Zdravko je vidno prebledel, a je vseeno nadaljeval:

»Volilni zakon določa, da ima vsakih tisoč volivcev pravico do enega poslanca. Ker Velike Zablje nimajo tisoč upravičencev, se priključijo Sv. Križu. Obe občini bosta imeli združeno dva poslance. Vsakdo ima svobodno besedo, da iskreno izrazi svoj da ali ne. Kar govorite in odkrito povejte svojo misel.«

Spet je umolknil, kajti zunaj je topovom rezko in udarno odgovarjala vrsta rafalov.

Tov. Zdravko je skupščini predlagal dva preprosta moža. Vsi so molčali. Pa je vstal kriški župnik in spregovoril: »Naša država je v samih porodnih bolečinah. Zato rabi modrih in izkušanih voditeljev. Predlagana nimata potrebnih sposobnosti. Zato predlagam za poslanca g. Franja Frankoviča.« Moža, ki ju je bil predlagal Zdravko, sta vstala in odklonila imenovanje. Da se ne čutita zmožna, sta rekla. »Torej si volite advokate! Ti so najbolj zmožni!« je sikal tov. Zdravko. »Predlagal sem preproste moža, ker želim, da bi vsi postali zmožni tudi za še tako odgovorne službe. Mi hočemo dvigniti ljudstvo! Razumete? Kdor je zmožnejši, naj stoji ob strani manj

zmožnemu in naj mu svetuje!« Pa se je oglasila neka ženska: »Torej bom svetovala. Gospod Franjo pozna vse naše potrebe in težnje. Njemu vsi zaupamo, njega hočemo.« Skoro vsi volivci so pritrjevali: »Tako je! Franja hočemo!« — »Bogataše hočete za poslance?« je ugovarjal Zdravko. »In koritarje!« mu je pomagal suhljat možki. »Kdo je to?« sem šepetaje vprašal zraven stoječega znanca. »Kraljič je! Veliko let je preživel v Franciji in tam je postal komunist.« Tedaj se je dvignil žabeljski župnik in menil: »Ako zremo na kandidatu s stališča sposobnosti, je g. Franjo najbolj primeren. Nočem pa niti misliti, da bi kdo pri tako važnih volitvah zasledoval drugačne cilje in da bi...« — »Vi govorite v cerkvi, a tu molčite!« ga je prekinil Kraljič. »Protestiram proti tej žalitvi!« je kriški branil sobrata. »Rečeno je bilo, da sme vsakdo svobodno govoriti.« — »Tudi mi protestiramo!« se je v imenu Velikožabeljcev oglašil Maks Troha. »Da ne zna ta Kraljič držati svojega gobca!« je bila huda mlajša ženska. Kraljič je sklonil glavo in molčal.

Tov. Zdravko je uvidel, da je vsako nasprotovanje zaman. Pristal je na Franjevo izvolitev. V zboru volivcev je padel nadaljnji predlog: »Drugi poslanec naj bo nekdo iz Velikih Zabelj, Roman Romarovič!« Vsi so pristali. Volitve so bile tako zaključene.

(se nadaljuje)

